

Sytuacja na rynku kredytowym wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

II kwartał 2013

Podsumowanie wyników ankiety

Kredyty dla przedsiębiorstw

- Polityka kredytowa: brak istotnych zmian kryteriów kredytowych; zaostrzenie większości warunków, przede wszystkim w zakresie kosztów kredytów i okresu kredytowania.
- Popyt na kredyt: niewielki spadek popytu na kredyty dla dużych przedsiębiorstw.
- Oczekiwania na II kwartał 2013 r.: zaostrzenie polityki kredytowej, najsilniejsze w segmencie MSP; niewielki spadek popytu na kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw.

Kredyty mieszkaniowe

- Polityka kredytowa: brak istotnych zmian kryteriów i warunków kredytowych.
- Popyt na kredyt: istotny spadek popytu na kredyty.
- Oczekiwania na II kwartał 2013 r.: niewielkie złagodzenie polityki kredytowej i brak zmian popytu na kredyty (odpowiedzi zróżnicowane).

Kredyty konsumpcyjne

- Polityka kredytowa: brak istotnych zmian kryteriów; obniżka marż.
- Popyt na kredyt: brak istotnych zmian popytu na kredyty.
- Oczekiwania na II kwartał 2013 r.: istotne złagodzenie polityki kredytowej i istotny wzrost popytu na kredyty.

Ankietowane banki nie dokonały istotnych zmian kryteriów kredytowych w I kwartale 2013 r.

W segmencie kredytów dla przedsiębiorstw w dalszym ciągu zaostrzeniu podlegały warunki udzielania kredytów, głównie w zakresie kosztów kredytowych. Zdaniem banków wynikało to przede wszystkim z niekorzystnych prognoz sytuacji gospodarczej oraz obniżki stóp NBP. Mimo braku istotnych zmian popytu na kredyty dla przedsiębiorstw w porównaniu z poprzednim kwartałem, zdecydowanie wzrósł odsetek banków, które wśród czynników wpływających na popyt wymieniają obniżone zapotrzebowanie na finansowanie inwestycji.

Zgodnie z oczekiwaniami wyrażonymi w poprzedniej edycji ankiety, banki odnotowały spadek popytu na kredyty mieszkaniowe. Odsetek banków, które udzieliły takiej odpowiedzi, był najwyższy od I kwartału 2009 r. Zdaniem banków, oprócz zmian sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych i prognoz odnośnie sytuacji na rynku mieszkaniowym, wpływ na obniżenie się popytu miało zakończenie programu „Rodzina na swoim”.

Po raz pierwszy od roku banki dokonały obniżek marż na kredytach konsumpcyjnych. W ich opinii, złagodzenie związane było przede wszystkim ze zmianami popytu na ten rodzaj kredytów oraz obniżką stóp NBP. Banki deklarują kontynuację łagodzenia polityki kredytowej w tym segmencie w nadchodzącym kwartale i oczekują istotnego wzrostu popytu.

Syntetyczne wyniki ankiety

Celem ankiety jest określenie kierunku zmian polityki kredytowej, tj. kryteriów i warunków udzielania kredytów, a także zmian popytu na kredyty w polskim systemie bankowym. Kryteria udzielania kredytów są rozumiane jako ustalone przez bank minimalne standardy zdolności kredytowej, jakie musi spełnić kredytobiorca, aby uzyskać kredyt. Warunki udzielania kredytów są to cechy umowy kredytu uzgadniane przez bank i kredytobiorcę, w tym marża odsetkowa, pozaodsetkowe koszty kredytu, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenia i maksymalny okres kredytowania.

Ankieta została skierowana do przewodniczących komitetów kredytowych banków. Uzyskane odpowiedzi mogą nie uwzględniać stanowiska innych pionów banku niż pion kredytowy. Ankieta została przeprowadzona na przełomie marca i kwietnia 2013 r. **wśród 27 banków, których łączny udział należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w portfelu sektora bankowego wynosi 81%.**

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi oraz procentu netto, czyli różnicy między strukturami obrazującymi przeciwne tendencje. Zgodnie z przyjętą metodyką, słowa określające ilość (większość, połowa, znaczący, istotny odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywami większość banków”. Szczegóły dotyczące metodyki obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

Jeżeli nie zaznaczono inaczej, przytaczane w tekście liczby oznaczające banki raportujące daną zmianę polityki kredytowej bądź popytu na kredyt odnoszą się do procentu netto.

Poniżej przedstawiono tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w I kwartale 2013 r., jak również przewidywania banków na II kwartał 2013 r.

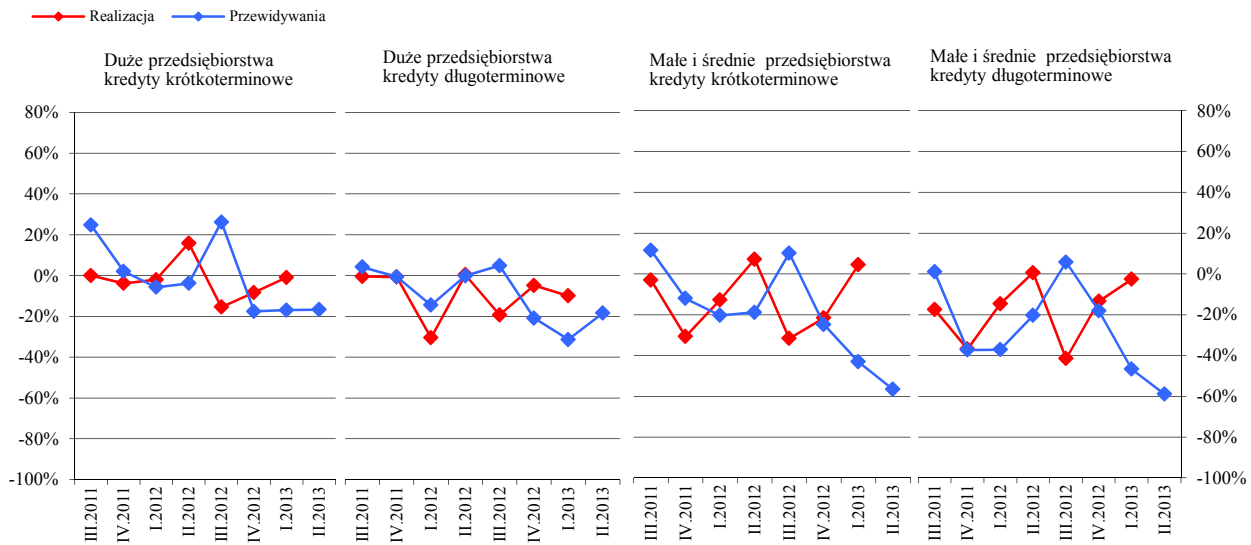
Kredyty dla przedsiębiorstw

Większość ankietowanych banków nie zmieniła kryteriów kredytowych dla przedsiębiorstw w I kwartale 2013 r. (zob. wykres 1). W ujęciu netto niewielkie zaostrzenie polityki kredytowej dotyczyło kredytów długoterminowych dla dużych przedsiębiorstw (procent netto około -10%). Banki, które zadeklarowały złagodzenie lub zaostrzenie kryteriów kredytowych określiły je jako nieznaczne¹.

W poprzedniej edycji ankiety banki zapowiadały zaostrzenie kryteriów kredytowych we wszystkich kategoriach kredytów dla przedsiębiorstw, w szczególności w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw.

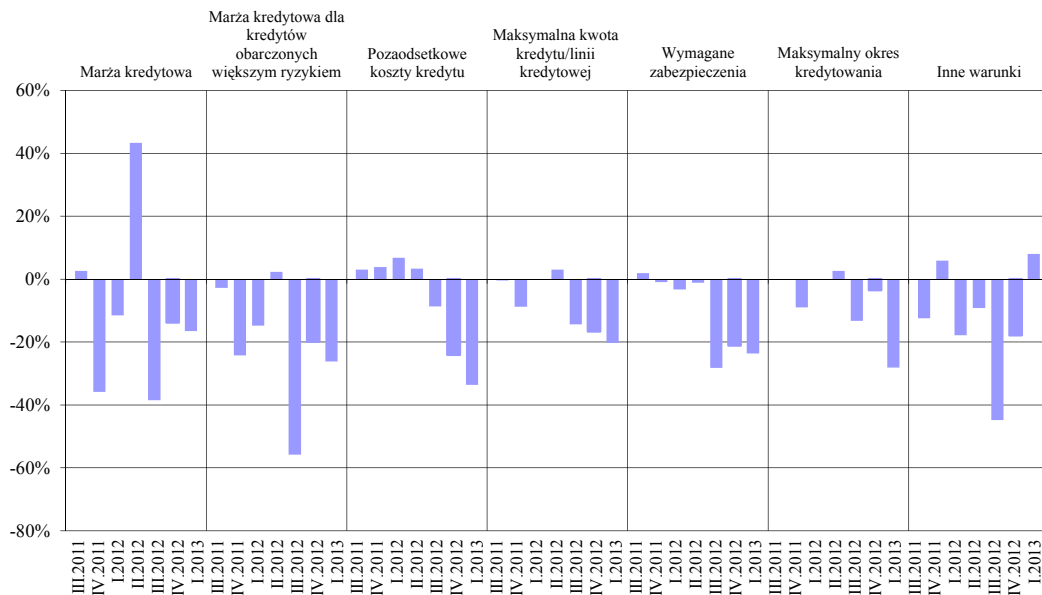
¹ Banki dysponują możliwością gradacji zmian kryteriów (warunków) udzielania kredytów. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: kryteria (warunki) zostały znacznie zaostrzone, kryteria (warunki) zostały nieznacznie zaostrzone, kryteria (warunki) nie zostały zmienione, kryteria (warunki) zostały nieznacznie złagodzone, kryteria (warunki) zostały znacznie złagodzone.

Wykres 1
Kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Uwaga: wykresy zawarte w niniejszym opracowaniu przedstawiają procent netto. Dodatnią wartość procentu netto należy interpretować jako złagodzenie polityki kredytowej lub wzrost popytu na kredyty, a ujemną wartość procentu netto – jako zaostrzenie polityki kredytowej lub spadek popytu na kredyty. Szczegółowy opis metodyki obliczeń zawiera Załącznik 1.

Wykres 2
Warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

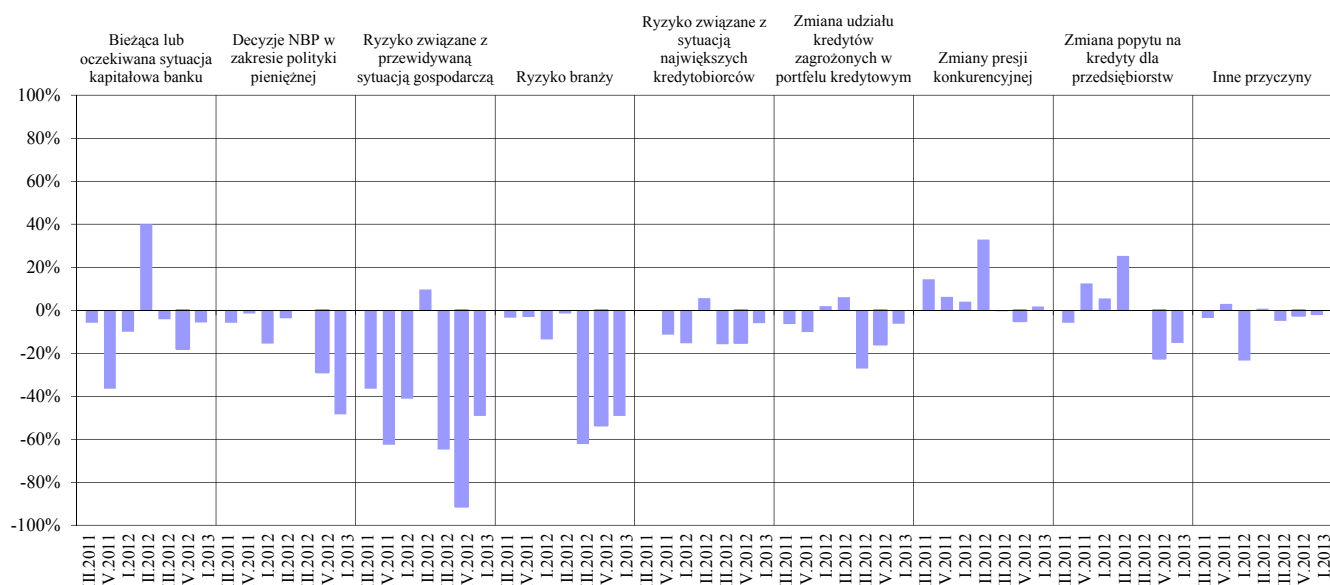

W I kwartale 2013 r. banki po raz kolejny zaostrzyły większość warunków udzielania kredytów dla przedsiębiorstw (zob. wykres 2). Około jedna trzecia banków podwyższyła pozaodsetkowe koszty kredytu, zaś około 28% banków skróciło maksymalny okres kredytowania. Zaostrzenie warunków dotyczyło również marż pobieranych od kredytów obciążonych wyższym ryzykiem i kredytów ogółem (procent netto odpowiednio około

-26% i -17%), wymaganych zabezpieczeń (procent netto około -24%) oraz maksymalnej kwoty kredytu (procent netto około -20%). Pojedyncze banki deklarowały złagodzenie warunków nieuwzględnionych w ankiecie (procent netto 8%), zaliczając do nich ułatwienia procedur kredytowych w zakresie wymaganych dokumentów².

W porównaniu z poprzednim kwartałem obniżył się odsetek banków uzasadniających zaostrzenie polityki kredytowej podwyższonym ryzykiem przyszłej sytuacji gospodarczej (procent netto około -49%, zob. wykres 3). Zbliżony odsetek banków do głównych przyczyn zaostrzenia polityki kredytowej zaliczył wzrost ryzyka poszczególnych branż oraz decyzje NBP w zakresie polityki pieniężnej. Zdaniem banków podwyższone ryzyko kredytowe charakteryzowało w szczególności branżę budowlaną, transportową i motoryzacyjną, jak również handel detaliczny, przemysł stalowy i branżę związaną z energią odnawialną. Wśród banków, które wymieniły ten czynnik, około 43% określiło jego wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej jako znaczny³. Pozostałe czynniki nie miały zdaniem banków istotnego wpływu na politykę kredytową wobec przedsiębiorstw.

Wykres 3
Przyczyny zmian polityki kredytowej

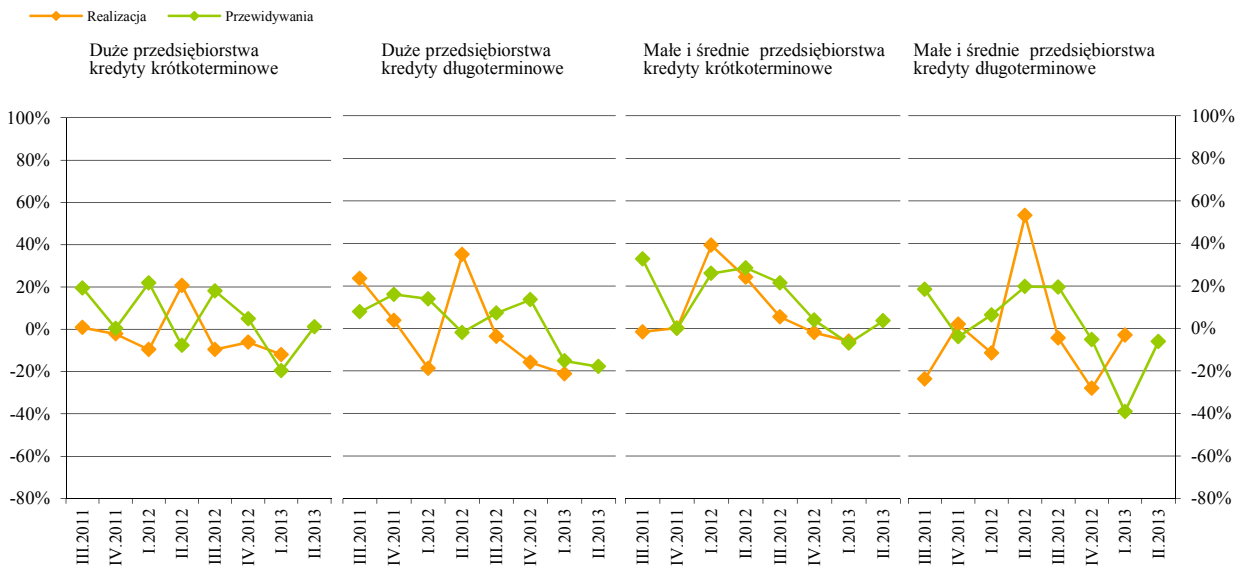

Większość ankietowanych banków nie odczuła zmian popytu na kredyty ze strony przedsiębiorstw (zob. wykres 4). W ujęciu netto niższy popyt dotyczył kredytów dla dużych przedsiębiorstw, w szczególności długoterminowych (procent netto około -21%). Obserwowane zmiany popytu były zgodne z przewidywaniami banków sformułowanymi na koniec IV kwartału 2012 r. Wyjątek stanowiły kredyty długoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw, w przypadku których banki oczekiwały istotnego spadku popytu w I kwartale 2013 r.

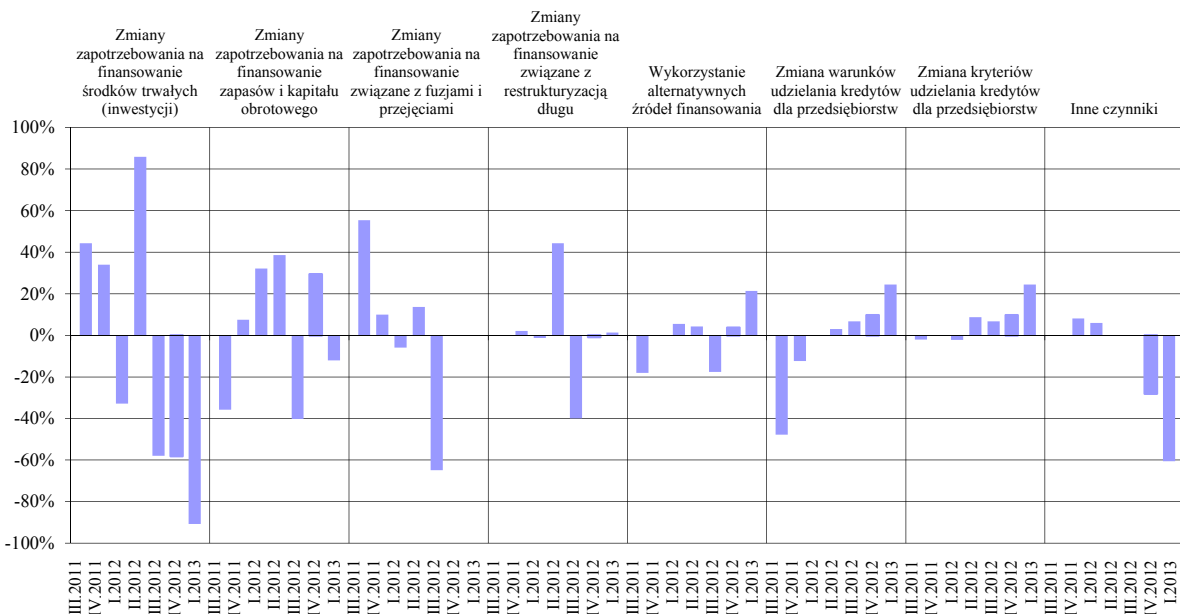
² Zgodnie z definicją stosowaną w ankiecie, wymienione przez banki przykłady zaostrzenia polityki kredytowej dotyczą kryteriów udzielania kredytów. Ze względu na ich błędną klasyfikację przez banki, na wykresie 2 zostały przedstawione w kategorii „Inne warunki”.

³ Banki dysponują możliwością gradacji siły wpływu poszczególnych czynników na zmiany polityki kredytowej. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej, nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej, brak wpływu na zmiany polityki kredytowej, nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej, znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej.

Wykres 4
Popyt na kredyt dla przedsiębiorstw

Wykres 5
Przyczyny zmian popytu na kredyt dla przedsiębiorstw

W opinii banków niższy popyt na kredyty ze strony przedsiębiorstw wynikał przede wszystkim ze zmniejszonego zapotrzebowania na finansowanie środków trwałych i inwestycji (procent netto około -91%, zob. wykres 5). Około 60% banków wskazało również na czynniki nieuwzględnione w ankiecie, wymieniając wśród nich negatywne konsekwencje spowolnienia gospodarczego.

Banki, które odczuły wzrost popytu, tłumaczyły go przede wszystkim złagodzeniem polityki kredytowej wobec przedsiębiorstw. Na zmiany warunków i kryteriów udzielania kredytów wskazało po około 25% ankietowanych banków. Około jedna piąta banków zaliczyła do czynników wpływających na wzrost popytu zmiany w wykorzystaniu przez przedsiębiorstwa alternatywnych źródeł finansowania. W ich opinii szczególnie istotne było

ograniczenie dostępności finansowania za pomocą kredytów w innych bankach oraz emisji akcji (w obydwu przypadkach odpowiedzi takiej udzieliło około 47% *ogółu* banków).

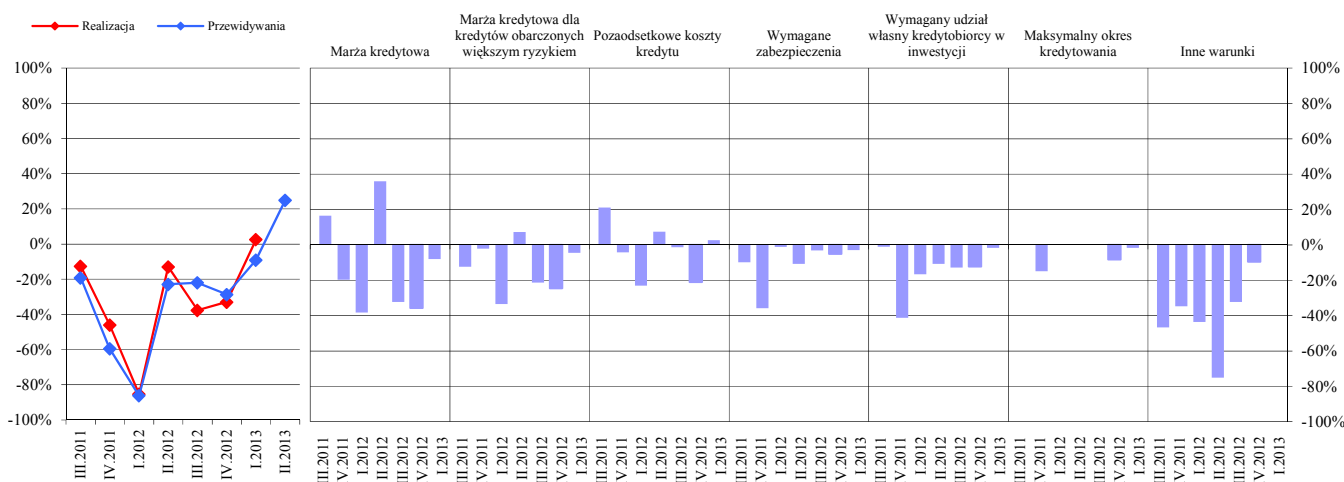
Ponad połowa ankietowanych banków przewiduje zaostrzenie polityki kredytowej wobec małych i średnich przedsiębiorstw w II kwartale 2013 r. (zob. wykres 1). W przypadku kredytów krótkoterminowych odpowiedzi takiej udzieliło około 57% banków, zaś w przypadku kredytów długoterminowych około 59%. Zaostrzenie polityki kredytowej w segmencie dużych przedsiębiorstw planuje zdecydowanie mniejszy odsetek banków – procent netto odpowiedzi dla kredytów krótkoterminowych i długoterminowych wyniósł odpowiednio około -17% i około -18%.

Większość banków nie spodziewa się istotnych zmian popytu na kredyty dla przedsiębiorstw w II kwartale 2013 r. (zob. wykres 4). W ujęciu netto banki oczekują niewielkiego obniżenia popytu na kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw (procent netto około -18%).

Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych

Większość ankietowanych banków nie dokonała zmian kryteriów udzielania kredytów mieszkaniowych w I kwartale 2013 r. (zob. wykres 6). Odpowiedzi takiej udzieliło około 89% ogółu banków, co było zgodne z oczekiwaniami wyrażonymi przez banki w poprzedniej edycji ankiety.

Wykres 6
Kryteria i warunki udzielania kredytów mieszkaniowych

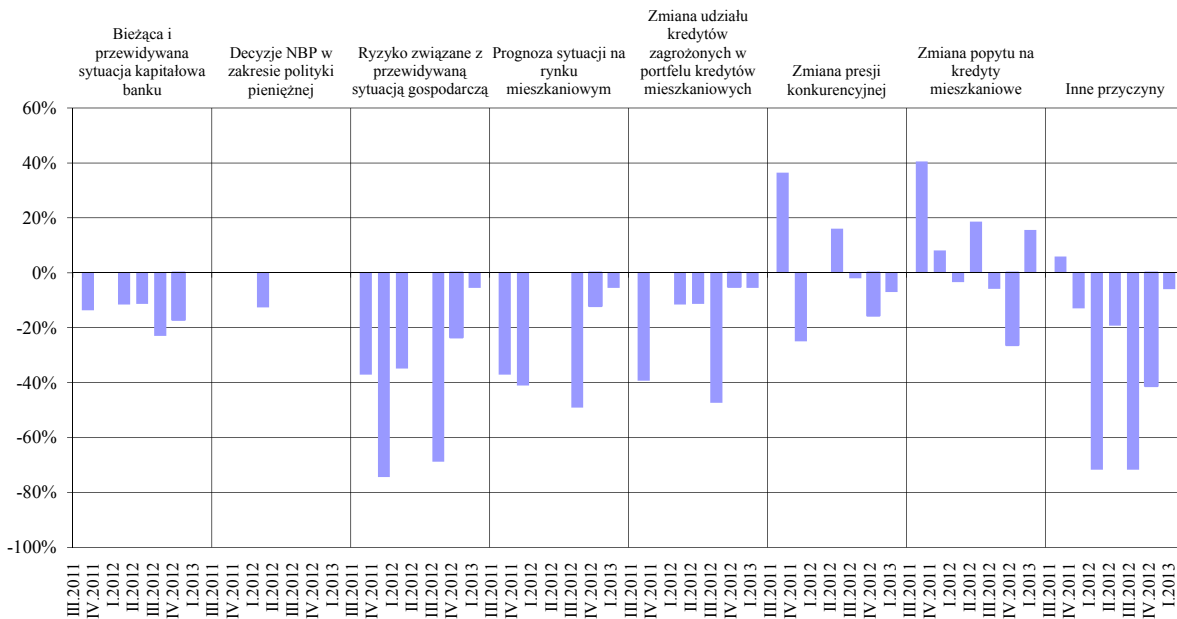

Brak istotnych zmian polityki kredytowej w I kwartale 2013 r. dotyczył również warunków udzielania kredytów mieszkaniowych. W ujęciu netto największy odsetek banków zadeklarował zaostrenie w zakresie pobieranych marż (procent netto około -8%), jednak odpowiedzi były zróżnicowane: 18% ogółu banków zdecydowało się na złagodzenie tego warunku. Pozostałe warunki kredytowania w segmencie kredytów mieszkaniowych nie uległy istotnym zmianom.

Pojedyncze banki, które złagodziły politykę kredytową, tłumaczyły to przede wszystkim zmianami popytu na kredyty mieszkaniowe (procent netto około 16%, zob. wykres 7). Mimo, że w ujęciu netto pozostałe czynniki nie miały istotnego znaczenia dla polityki kredytowej w I kwartale 2013 r., struktura odpowiedzi wskazuje na zmiany presji konkurencyjnej w sektorze kredytów mieszkaniowych. W opinii około jednej czwartej ogółu banków presja konkurencyjna ze strony innych banków przyczyniła się do złagodzenia polityki kredytowej, zaś około połowa ogółu banków uznała ten czynnik za przyczynę zaostrenia kryteriów i warunków udzielania kredytów mieszkaniowych.

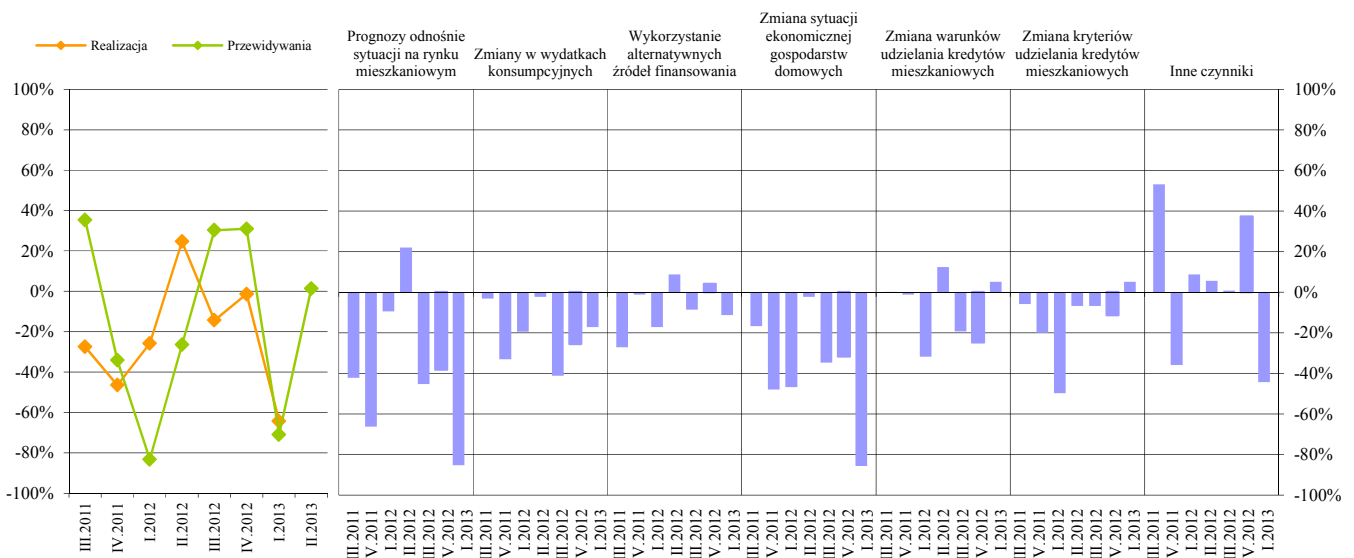
Większość banków odczuła spadek popytu na kredyty mieszkaniowe w I kwartale 2013 r. (procent netto około -64%, zob. wykres 8). Jedna trzecia banków, które udzieliły takiej odpowiedzi, określiła obniżenie popytu jako znaczne. Odpowiedzi banków były zgodne z oczekiwaniami sformułowanymi w poprzedniej edycji ankiety.

Wykres 7
Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty mieszkaniowe

Do głównych przyczyn niższego popytu na kredyty mieszkaniowe banki zaliczyły pogorszenie sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych i prognozy odnośnie sytuacji na rynku mieszkaniowym (procent netto odpowiednio około -86% i około -85%). Banki wskazywały również na czynniki nieuwzględnione w ankiecie (procent netto około -44%), wymieniając przede wszystkim efekt zakończenia programu „Rodzina na swoim”. Dodatkowo, w opinii banków, wpływ na spadek popytu miały zmiany w wydatkach konsumpcyjnych gospodarstw domowych (procent netto około -17%) oraz wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania (procent netto około -11%), wśród których banki wymieniły przede wszystkim kredyty z innych banków. Pozostałe czynniki nie miały istotnego wpływu na kształtowanie się popytu na kredyty mieszkaniowe.

Wykres 8
Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

W ujęciu netto około jedna czwarta banków planuje złagodzenie polityki kredytowej w segmencie kredytów mieszkaniowych w II kwartale 2013 r. (zob. wykres 6). Jednocześnie około 72% ogółu banków nie przewiduje żadnych zmian w tym zakresie.

Większość banków nie oczekuje zmian popytu na kredyty mieszkaniowe w nadchodzącym kwartale (zob. wykres 8). Odpowiedzi były jednak zróżnicowane – wzrostu popytu spodziewa się około 19% ogółu banków, zaś spadku około 17% ogółu banków.

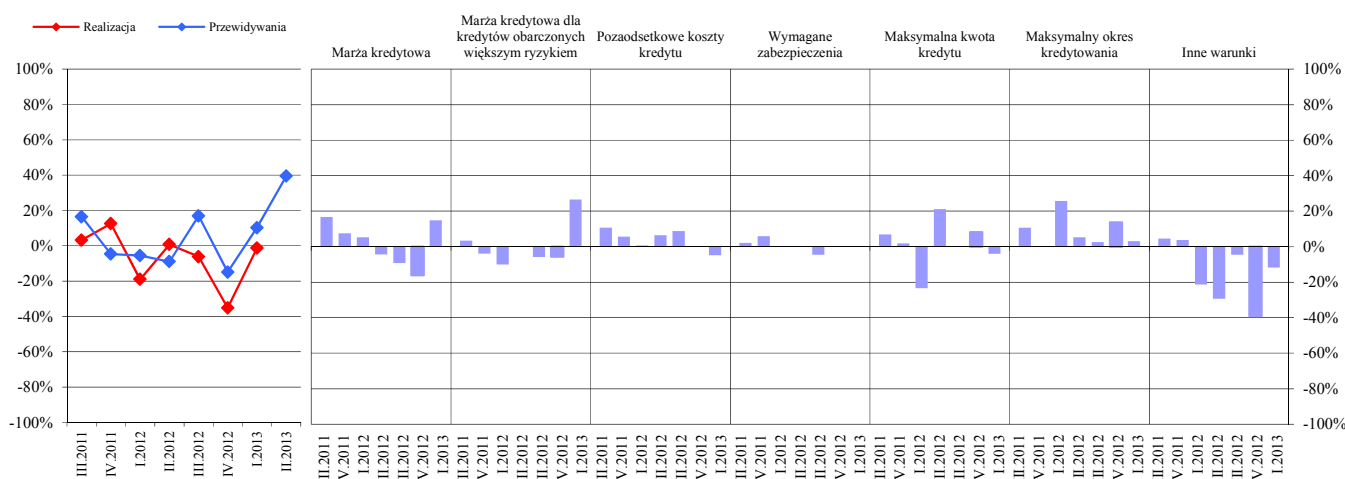
Kredyty konsumpcyjne dla gospodarstw domowych

W I kwartale 2013 r. banki nie dokonały istotnych zmian kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych (zob. wykres 9). Brak zmian kryteriów kredytowych w tym segmencie zadeklarowało około 82% ogółu ankietowanych banków. Odpowiedzi banków były zgodne z przewidywaniami wyrażonymi w poprzedniej edycji ankiety.

Po raz pierwszy od czterech kwartałów banki obniżyły marże na kredytach konsumpcyjnych. W przypadku kredytów obarczonych wyższym ryzykiem złagodzenie w tym zakresie zadeklarowało około 27% banków, zaś w przypadku kredytów konsumpcyjnych ogółem, około 15% banków. Jednocześnie ankietowane banki dokonały zaostrzenia warunków nieuwzględnionych w ankiecie (procent netto około -12%), zaliczając do nich zmiany w zakresie procedur oceny zdolności kredytowej klientów⁴. Pozostałe warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych nie uległy istotnym zmianom.

Wykres 9

Kryteria i warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych

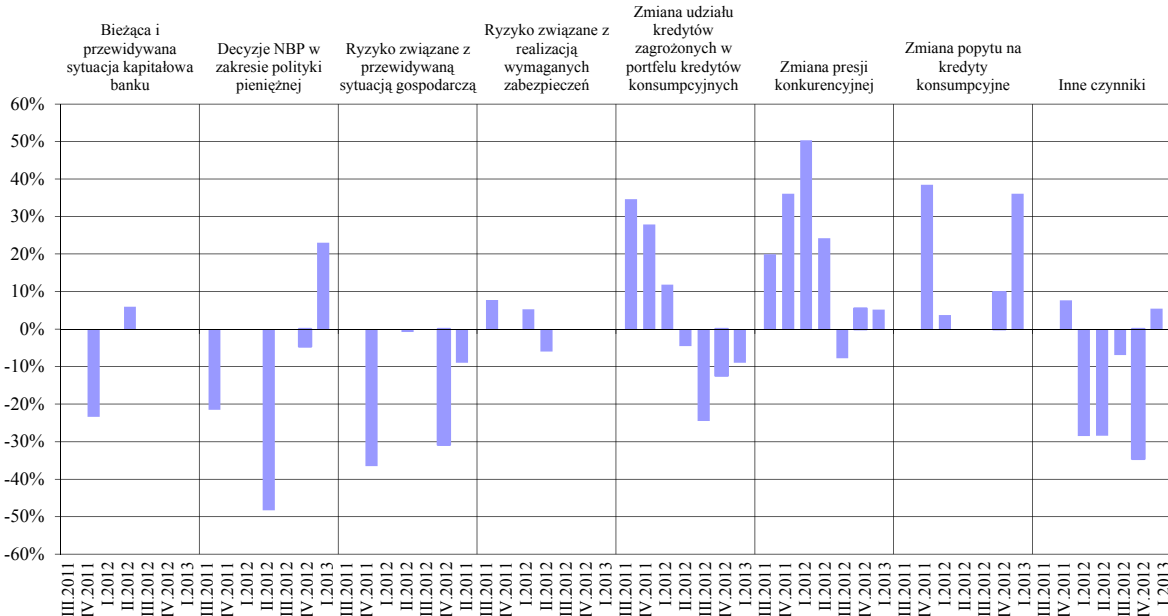

W opinii banków, główną przyczyną złagodzenia polityki kredytowej były zmiany popytu na kredyty konsumpcyjne (procent netto 36%, zob. wykres 10). Niemal jedna czwarta banków wśród przyczyn wymieniła decy-

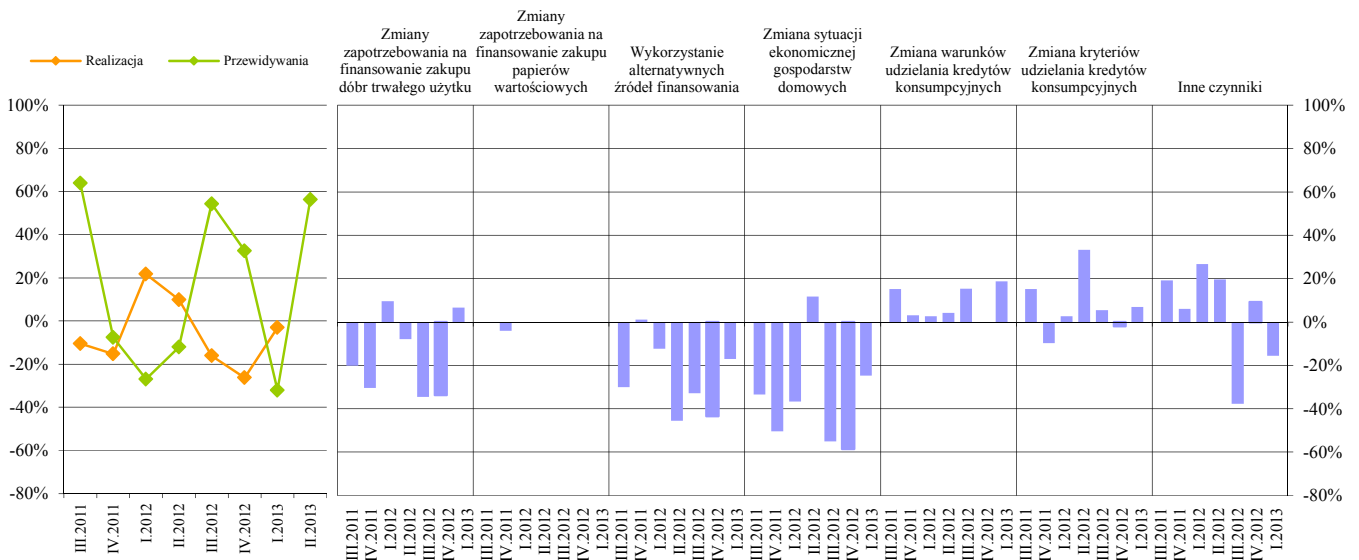
⁴ Zgodnie z definicją stosowaną w ankiecie, wymienione przez banki przykłady zaostrzenia polityki kredytowej dotyczą kryteriów udzielania kredytów. Ze względu na ich błędną klasyfikację przez banki, na wykresie 9 zostały przedstawione w kategorii „Inne warunki”.

zje NBP w zakresie polityki pieniężnej. Pozostałe czynniki nie miały istotnego wpływu na politykę kredytową w segmencie kredytów konsumpcyjnych.

Wykres 10
Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty konsumpcyjne

Wykres 11
Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

W ujęciu netto ankietywane banki nie odczuły istotnych zmian popytu na kredyty konsumpcyjne w I kwartale 2013 r. (zob. wykres 11). Odpowiedzi banków były jednak zróżnicowane – około 20% ogółu banków stwierdziło spadek popytu (z czego około jedna czwarta określiła go jako znaczny), zaś około 17% ogółu banków odnotowało wzrost popytu w tym segmencie. Na koniec IV kwartału 2012 r. banki oczekiwały spadku popytu na kredyty konsumpcyjne.

Zdaniem banków zmniejszył się popyt na kredyty konsumpcyjne w dalszym ciągu wynika głównie ze zmian sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych (procent netto około -25%). Jednocześnie jedna piąta *ogółu* banków uznała ten czynnik za wspierający popyt na kredyty konsumpcyjne. Podobnie jak w poprzednich kwartałach istotną rolę odgrywało wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania (procent netto około -17%), przede wszystkim kredytów z innych banków. Około 16% banków zwróciło uwagę na czynniki nieuwzględnione w ankiecie, do których zaliczyły zmiany w systemie sprzedażowym.

Banki, które odczuły wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne, tłumaczyły to złagodzeniem warunków udzielania tego rodzaju kredytów (procent netto około 19%). Pozostałe czynniki nie miały istotnego wpływu na popyt na kredyty konsumpcyjne.

W II kwartale 2013 r. banki przewidują złagodzenie polityki kredytowej w zakresie kredytów konsumpcyjnych (procent netto około 39%, zob. wykres 9). Brak zmian polityki kredytowej w tym segmencie zadeklarowało około 60% *ogółu* banków.

Ponad połowa banków oczekuje wzrostu popytu na kredyty konsumpcyjne w nadchodzącym kwartale (procent netto około 56%, zob. wykres 11).

Załącznik 1

Metodyka

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są wazone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie. Wazenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego¹.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 27 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1

**Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności
uwzględniona przy liczeniu wag**

Nr pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów.

Źródło: NBP.

Poszczególnym odpowiedziom przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym

¹ Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, 1996, str. 71-114.

segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w pierwszym i drugim miesiącu kwartału poprzedzającego kwartał, którego dotyczy ankieta.² Jeżeli bank w którymś z pytań wybrał opcję odpowiedzi „nie dotyczy”, przypisywano mu wagę 0. W ten sposób przy liczeniu struktur dla poszczególnych pytań uwzględniono jedynie te banki, które są aktywne w danym segmencie rynku.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkiem odpowiedzi pokazujących przeciwne kierunki zmian. Wielkość ta pokazuje zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2

Sposób liczenia procentu netto

Nr pytań	Definicja procentu netto
1, 2, 8, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzona” i „zostanie nieznacznie złagodzona” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzona” i „zostanie nieznacznie zaostrzona”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP.

² Na czas opracowywania wyników ankiety nie są dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w trzecim miesiącu tego kwartału ze względu na ok. trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.